

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประจำชาติ แสดงถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานคู่กับชาติไทย มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวที่แตกต่างจากภาษาอื่น ทั้งในการมีตัวอักษรและในการใช้ภาษาพูดหรือเขียน ภาษาไทยมีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมไทย โดยใช้เป็นสื่อกลางที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคนไทยที่อยู่ร่วมกันในสังคม เป็นแกนกลางในการสืบทอดวัฒนธรรมอันเป็นมรดกจากบรรพชนมาถึงคนไทยในปัจจุบัน และเป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการศึกษาเรียนรู้ศาสตร์และศิลป์ต่าง ๆ นอกจากนี้ภาษาไทยช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาความคิด คือทำให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ การตระหนักถึงคุณค่าของการใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันให้มีประสิทธิภาพ ย่อมเกิดผลในทางสร้างสรรค์ สร้างมนุษยสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีจากการสื่อสาร ทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จในที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 ข : 1-2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาภาษาไทย ดังที่บัญญัติไว้ในหมวด 4 ว่าด้วยเรื่องแนวการจัดการศึกษา ซึ่งในมาตรา 23 (4) ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญในเรื่องของความรู้ และทักษะด้านภาษา ส่งเสริมให้มีการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้อย่างสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยระบุว่าภาษาไทยเป็นทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านทักษะการอ่าน การเขียน การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักการพูดที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเป็นต้องมีการใช้หลักภาษาไทยที่ถูกต้อง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 ก : 1-2)

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่เหมาะสมกับผู้เรียน ยังถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย ครูผู้สอนจึงควรสรรหากระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ นำพาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ โดยการจัดวิธีการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ให้สามารถพัฒนาตนเองได้ การเรียนรู้ควรเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียน

มีความสุขในการเรียนรู้ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้า คิดแก้ปัญหาและปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนจัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

ดังนั้น ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ภาษาไทยให้กับผู้เรียนทุกคน โดยเริ่มจากการสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน คำนึงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ควรให้โอกาสผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง และออกแบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีพัฒนาการที่เป็นไปตามความสามารถ และเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ควรบูรณาการสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียน จัดเตรียมและเลือกสื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม มีการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และให้โอกาสผู้เรียนได้ประเมินและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 ข : 10) ทั้งนี้การออกแบบการจัดการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ครูผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้ หรือปรับใช้โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน ควรเน้นการให้ประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้มีการฝึกปฏิบัติ ในด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ไม่สามารถแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด การบูรณาการทักษะทางภาษาเข้าด้วยกัน ย่อมทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีคุณภาพ

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (Concentrated Language Encounters) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ที่ตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการอ่านเป็นจุดเริ่มต้น นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะอื่น ๆ ในลักษณะสัมพันธ์ทักษะ หรือบูรณาการตามหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยผ่านสื่อการเรียนรู้ ซึ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นหลัก นักเรียนจะสามารถใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติและมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา จนเกิดความชำนาญถึงขั้นนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จินตนา วงศ์อำไพ, 2551 : 1) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา จึงเน้นการเรียนรู้ความหมายโดยรวมของภาษา ก่อนจะเรียนรู้องค์ประกอบย่อยของภาษา อันได้แก่ พยางค์ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และหลักเกณฑ์ทางภาษา ความยากง่ายของภาษาในบริบทจะแตกต่างกันไปตามระดับชั้น ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ข : 36-37) ได้เสนอแนะขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ให้ครูผู้อ่านเรื่องที่เตรียมไว้ให้นักเรียนฟัง เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจความหมายโดยรวมของเรื่อง ขั้นที่ 2

นักเรียนทำกิจกรรมโดยการเล่าเรื่อง สนทนา อภิปราย และแสดงบทบาทสมมุติ เพื่อให้นักเรียนระลึก และเข้าใจความหมายในรายละเอียดของเรื่อง ขั้นที่ 3 นักเรียนกับครูเขียนเรื่องร่วมกันเพื่อให้นักเรียน เรียนรู้ทักษะการเขียนที่ใช้แทนความหมายของคำต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง ขั้นที่ 4 นักเรียนฝึกอ่าน ออกเสียง และแสดงออกถึงความเข้าใจความหมายของคำและประโยคจากเรื่องที่อ่าน ด้วยกิจกรรม การทำหนังสือเล่มใหญ่ และขั้นที่ 5 เล่นเกมและกิจกรรมเสริมทักษะทางภาษา เพื่อให้นักเรียนมีโอกาส ฝึกการใช้หลักเกณฑ์ทางภาษาจนเกิดความแม่นยำ สามารถอ่านเรียบเรียงคำเป็นประโยค สะกดคำ เขียนคำและประโยคได้ถูกต้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของ อัมพร วงษา (2547 : 87-89) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาประกอบกับการใช้หนังสือเรียนและแบบฝึกทักษะภาษาไทย สำหรับ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ทักษะภาษาไทย เพิ่มขึ้น ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ ทางภาษา ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีความสุขในการเรียนรู้ จากหนังสือเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ในแบบฝึกทักษะภาษาไทย อันเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม เนื่องจากผ่านการทดสอบคุณภาพก่อนนำมาใช้กับผู้เรียน ประกอบกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ได้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จินตนา วงศ์อำไพ (2551 : 103-106) ที่ได้ทำการศึกษาความสามารถในการอ่าน และ การเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ ทางภาษา ผลการวิจัยได้พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน และการเขียนเพิ่มขึ้น เนื่องจาก นักเรียนได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้จากประสบการณ์การใช้ทักษะภาษาไทยด้วยกระบวนการคิด ของนักเรียน โดยเริ่มเรียนจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสาร ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับการใช้ คำพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายและใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้นักเรียนมีความสุข ต่อการเรียนในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ขาดไม่ได้ ในการจัดการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา คือ สื่อการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงความรู้และทักษะต่าง ๆ ไปสู่ผู้เรียน และช่วยให้ การสื่อสารระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ความหมายของข้อมูลความรู้ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้

ในการใช้สื่อการเรียนรู้ ไม่ว่าสื่อนั้นจะเป็นสื่อในรูปแบบใดก็ตาม ล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะ และคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิด เพื่อสามารถเลือกได้ตรงกับวัตถุประสงค์และจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยต้องมีการวางแผนในการใช้สื่ออย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการ จัดการเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กิดานันท์ มลิทอง. 2546 : 25) เนื่องจากการจัด การเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ได้จัดกิจกรรมที่เน้นให้ประสบการณ์กับนักเรียนได้ฝึกฝน ทักษะด้วยตัวของนักเรียนเอง มีการสังเคราะห์งานจากการอ่านเรื่อง หรือเอกสารที่นักเรียนสามารถ เรียนรู้ได้จากการฟัง อ่าน หรือดู แล้วนำมาเขียนสื่อสารนำเสนอและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้วยตัวของนักเรียนเอง ดังนั้นสื่อการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับการ จัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ภาษาของนักเรียน คือ หนังสือประกอบการเรียน ซึ่งหนังสือ ประกอบการเรียน จัดเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้มาโดยตลอด ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเลือกสรรหนังสือที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งต้องเข้าใจ ถึงบทบาทหน้าที่ของส่วนประกอบต่าง ๆ ของหนังสือ แม้ปัจจุบันนี้สื่อการเรียนรู้จะเกิดขึ้นมากมาย ทั้งสื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ วัสดุ อุปกรณ์ และโสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ แต่บทบาทของหนังสือ ประกอบการเรียนก็มีได้ลดน้อยลง ครูผู้สอนยังคงต้องอาศัยหนังสือเป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ หนังสือจึงเหมาะสำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ การทบทวน และการอ้างอิง ในการใช้หนังสือประกอบการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอน ต้องศึกษาเนื้อหาสาระ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของหนังสือ มีการทดลองใช้หนังสือหรือทดสอบ ประสิทธิภาพว่าสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนเพียงใด เหมาะสมกับเวลาเรียนหรือไม่ และต้องแก้ไข ปรับปรุงอะไรบ้าง ครูผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนรู้เป้าหมายของการเรียนรู้โดยใช้หนังสือ ประกอบการเรียน โดยขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรพิจารณาว่าผู้เรียนมีปฏิกริยาอย่างไร และ สุดท้ายต้องประเมินการใช้หนังสือประกอบการเรียนเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกใช้หนังสือ ประกอบการเรียนในครั้งต่อไป หรือปรับปรุงเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา. 2551 ข : 24-25)

จากการศึกษางานวิจัยของ จันทรา เทพชุมพล (2549 : 140-145) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการใช้ หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง การประสมสระเดี่ยว ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจากหนังสือประกอบการเรียนได้ส่งเสริมให้ นักเรียนมีทักษะการใช้ภาษาไทยมากขึ้น กิจกรรมที่ใช้และเนื้อหาสาระมีความน่าสนใจต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพรณ พลดี (2549 : 87-90) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการใช้หนังสือ ประกอบการเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน หนังสือประกอบการเรียนที่ใช้มีคุณภาพเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ เนื้อเรื่องให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้จากการศึกษางานวิจัยของนฤดี กิจบุญญิตติ (2547 : 92-94) ที่ได้วิจัยการใช้หนังสือประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ที่มีต่อความสามารถในการเขียน ผลการวิจัยพบว่า หนังสือประกอบการเรียนที่ใช้สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนมากขึ้น นักเรียนสามารถเขียนได้ถูกต้อง มีพัฒนาการด้านการเขียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และใช้หนังสือประกอบการเรียนที่มีคุณภาพย่อมสามารถแก้ปัญหา หรือข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ และสืบเนื่องมาจากสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ได้พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จาก ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่าคะแนนในภาพรวมระดับประเทศ ปีการศึกษา 2551 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.02 ปีการศึกษา 2552 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.58 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2553 : 68) และจากรายงานสภาพการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 72-73) ได้ทำการสรุปสาเหตุประการสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย คือ ครูส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้พบอีกว่า ทักษะความสามารถในการอ่านและเขียนของนักเรียนต่ำกว่าพื้นฐาน โดยยังไม่รวมเด็กที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ที่แฝงอยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี ปญฺธิรูปาวที (2547 : 4-5) ที่ได้ทำการศึกษาปัญหาของการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยพบปัญหาว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาบางส่วน มีปัญหาในการอ่าน และการเขียนสะกดคำ แม้ว่าการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษา จะเป็นการพัฒนาการอ่านออก เขียนได้ในระดับเริ่มต้น ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นนี้เป็นวัยแห่งการเรียนรู้หลักการอ่าน และการเขียนให้ถูกต้อง แต่นักเรียนบางคนไม่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ตามที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พบว่า นักเรียนไม่สนใจการเรียน ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ครูผู้สอนยังขาดการนำสื่อและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ปัญหาส่วนหนึ่งได้สะท้อนมาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาลจันทบุรี ที่ได้รับข้อเสนอแนะจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2549 : 3) เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

กล่าวคือ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน รวมทั้งครูผู้สอนควรพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ค้นหาวิธีการจัดการเรียนรู้ ผลิตรายละเอียดการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ในฐานะที่ผู้วิจัย เป็นครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามจุดมุ่งหมายได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาหนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาให้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อหนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด

ประโยชน์ของการวิจัย

ครูผู้สอนได้แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด รวมทั้งได้แนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 8 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 840 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลจันทบุรี อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 89) จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 25 คน เป็นห้องเรียนที่มีนักเรียนคล่องความรู้ความสามารถ ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้หนังสือประกอบการเรียน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียน
 - 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย
 - 2.3 ความพึงพอใจต่อหนังสือประกอบการเรียน

ขอบเขตของเนื้อหา เรื่อง มาตราตัวสะกด

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ใช้เวลาในการทดลอง 18 ชั่วโมง ตามเวลาเรียนปกติของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการให้ประสบการณ์ เพื่อให้ นักเรียน ได้เรียนรู้จากการอ่านเป็นจุดเริ่มต้น ไปสู่การพัฒนาทักษะการเขียน และทักษะอื่น ๆ ในลักษณะสัมพันธ์ทักษะ โดยผู้วิจัยได้ใช้หนังสือประกอบการเรียนเป็นหนังสือประกอบการเรียนรู้ มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- ขั้นที่ 1 ครูผู้สอนอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง
- ขั้นที่ 2 นักเรียนทำกิจกรรมโดยการเล่าเรื่อง สนทนา อภิปราย และแสดงบทบาทสมมุติ
- ขั้นที่ 3 นักเรียนกับครูเขียนเรื่องร่วมกัน
- ขั้นที่ 4 นักเรียนทำหนังสือเล่มใหญ่
- ขั้นที่ 5 เล่นเกมและกิจกรรมเสริมทักษะทางภาษา

หนังสือประกอบการเรียน หมายถึง หนังสือที่ถูกสร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เรื่อง มาตราตัวสะกด จำนวน 9 มาตรา ได้แก่ มาตราแม่ ก กา แม่กง

แม่กม แม่เกย แม่เกว แม่กก แม่กบ แม่กน และแม่กด ใช้เป็นหนังสือประกอบการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ของนักเรียนในการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สามารถวัดได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยวัดตามจุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย 6 ด้าน คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

ความพึงพอใจต่อหนังสือประกอบการเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือการตัดสินใจที่มีต่อหนังสือประกอบการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้วิธีการประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

ประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียนตามเกณฑ์ 80 / 80 หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำได้จากแบบทดสอบระหว่างเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละ 80 ของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบระหว่างเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละ 80 ของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษา เน้นการให้ความรู้โดยรวม และนำไปสู่การเรียนรู้องค์ประกอบย่อยทางภาษา ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด และศึกษาความพึงพอใจต่อหนังสือประกอบการเรียน โดยกำหนดกรอบแนวคิดไว้ ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน